

זה לציב

ס פ ר

משכנות יעקב

שו"ת מארבע חלקי שו"ע

חלק ראשון

על

אורח חיים יורה דעה

אשר הונף ואשר הורם

מאת

כבוד הגאון הגדול המפורסם נ"י
עמוד הימיני פטיש החזק הצדיק ועניו המפורסם

בקשת מר **יעקב** זצוק"ל אב"ד ור"מ **דקארלין** יע"א

הוא מחלק ביעקב מעיני התורה שו"ת יקרים, אהובים וברורים, פוסם
ממלך רבנותא, לאסוקי שמעתתא והלכתא, מוקק ומצדק השו"ת עפ"י
שיטות בבלי וירושלמי ותוספתא, גם מקבץ מהרבה פוסקים ראשונים
ואחרונים, אשר מהם יקחו המעיינים, המונים המונים, פסקים ודינים,
ושמעתתא' כיומא דאיתנא צלולה, והכל בשכל ישר הולך ובדרך סלולה,
כל חיך המועמם יחבבם עד לאחת, וירזה דשן ונחת:

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ט

יצא לאור בפעם ראשונה בוילנא שנת תקצ"ח
ועתה יוצא לאור בסדר חדש ומשוכלל

פעה"ק ירושלים תובב"א

שנת חמשת אלפים שבע מאות ועשרים ליצירה

וגרחה לומר לך הדין דאדברה דעת כל הפוסקים כח"ק. והנה ח"ק מחייב סחם עלית כפולה ור"ש פוטר לגמרי וכדמפרש הג"י ולא קרינן אשר תכסה. ודוגמא לדבר נעל של חליצה בגדול שאין יכול להלך צו לא קרינן צו נעל. וה"כ לא קרינן כסותך. וח"ק סבר דנא דמי דהא עכ"פ יכול להלך צו כשהיא כפולה וחייבת. וכוונתו אמוראי ס"ל כח"ק דחייבת רק דבהא הוי ס"ד דרבה בר ר"ג דהיינו כפולות כיון דבה"ג היא שראויה לכסות. ואמר לך רבה בר"ה לאו היינו כנף כו' פ"י וא"כ ע"כ לריך להטיל בפשוטות אף שאין דרכו נילך כך. ואף כשהולך בהכפולה יעשה זליית בפשוטות. ולהכי אמר ז"ל רמי לה דחוצה עלית הוא ופשוטות. וזו היא דעת הרמב"ם שכחז אין כופין כו' ומטילין כו' משמע דפשוטות חייבת. וגם דעת הר"ף והרא"ש כן כח"ק דחייבת ופשוטות. מעודא דרבה בר"ה דלאו היינו כנף. ומד' העור נראה שלהרמב"ם פטורה לגמרי ובר"ש. וקשה לעי"ד מ"ש מהך דרבה בר"ה דאמר ז"ל רמי לה כו' ע"כ נראה כמ"ש. וא"כ אין כאן מחלוקת בד' הר"ף והרא"ש והרמב"ם. וכ"ע ס"ל להטיל בפשוטות. וכן עיקר לעי"ד והרמ"א ז"ל צ"ע כו' טוב להטיל זליית ולא יצרך עליה. והק' המ"א הא להרמב"ם מטילין בפשוטות ולהרא"ש כפולות כו' וזה לפי פ"י דח"ק מחייב כפולות וס"ל דהיינו כנף. וזה תימא דא"כ יפסוק הרא"ש כח"ק נגד רבה בר"ה שפ"י בפשוטות ועוד מה שהקשה לעיל. והמחזיר כמ"ש. וא"כ יש להטיל בפשוטות ולצרך עליהן כו' הר"ף והרמב"ם והרא"ש. וכן מוכח מעודא דרבה בר"ה דאמר ז"ל רמי לה. וע"כ ראוייה להתכנסות צו ולהתחייב וכמ"ל ודו"ק כי זה צורה:

(ב) **שאלה** הטיל למוטלת ונתכוין להוסיף. או אם נתכוין לבטל מה דינו :

תשובה הנה הרמב"ם ז"ל פ"י דאם נתכוין להוסיף שניהם פסולין ואף כשהותך א' הוי תעשה ולא מן העשוי ואם נתכוין לצטנ הותך הראשונה וכשרה. והוליא כן מהך דאמ' ר"ז הטיל למוטלת כשרה. וכחז הב"י דהרמב"ם מפ' דרבה ור"פ דהא פליגי. דרבה סבר דאיידי דוקא צמחכוין להוסיף ולא הוי מעשה בפסול כפי' רש"י ז"ל ור"פ ס"ג איפכא דאיידי צמחכוין לצטל דהוי מעשה כשר וצ"ל חוסף ליכא. אבל היכא דאיכא צ"ל חוסף הוי מעשה בפסול ופסול. ופי' הרמב"ם ז"ל כר"פ וק' נפ"ז מנ"ל להרמב"ם נפסוק כר"פ נגד רבה הא אקשו"י הוא דמקשי לך ר"פ ולא אפליג עליה. ונלע"ד לפ' דעת הרמב"ם. והנה הגמ' מק' על הא דאמר רבה הטיל לצעלת ג' כו' פסולה מהא דאמר ר"ז הטיל למוטלת כשרה. וע"כ ס"ד דכיון שעושה לשם מלוא אף שהוא שנה ללורך לא מיקרי תולמ"ה דהא ר"ז גופי' אית ליה נטיל תולמ"ה גבי סדין צליית. וכן כ' החוס' שם דהכי ס"ל למקשן ואבה אחי רבה לתרתי הא דר"ז ע"כ ניתא וליכא לאקשו"י מינה דהא צ"ל חוסף קאי וא"כ ודאי לא קעביד מלוא כלל ואדרבה עבירה קעביד ודאי כ"ד דלא ליכוי מעשה בפסול. דהא כל היכי דלא קעביד מלוא כ"ע מודו דהוי תולמ"ה וע"כ דליתא נדר"ז וניכא לאותוצ"י לרבה ואחי ר"פ לשנויי תרתי קושייתא דר"ז ודרבה. ממאי דגברא לאוסופי מכיון דחק' קן דילמא לצטולי מכיון וליכא צ"ל חוסף וגם מעשה כשר איכא ולא קשה לדרבה מידי דכיון דמכיון לצטל הראשונה האחרונות כשרות גמורות מעכשיו. רק שצריך לקלף הראשונות דלא ליחזי כמחוסף על המלוא אבל כך דרבה דעלמ' ג' פסולה הוי והוי חונמ"ה ולפ"ז שפיר פ"י כר"פ דמייסד לדר"ז ג"כ ורבה הוי דחי זה נדר"ז. וגם דר"ז משמיה דשמואל אמרה צסוגי' דחכלת אין צו משום כלאים ואפילו צעלית פטורה. וזה לפענ"ד פירוש נכון ומתוק מאד צגמ' וצ"ל הרמב"ם ז"ל דהא ודאי לא מסתבר כלל למימר דמשום דעבר צצ"ל חוסף אחגורי איחגר להכשיר צפסיקה א' מהן דע"פ צעין עשוי בהכשר. ועוד דלפי פ"י רש"י והרא"ש ז"ל אין להכשיר רק משום דעבר צצ"ת. וא"כ ר"פ אחי לאקשו"י דלמא מכיון לצטולי והדרה קושי' לדוכחא דק' אדרבה וז"ל לאקשו"י מימרי דדילמא כו' הא תריוויכו מימרי נינהו רבה

משום רב הונא ור"ז משמ"י דשמואל. וז"ל למפלגיהו צקושי' דדילמא. ולא ידעתי מה ק' לך להצ"י ז"ל לפי פ"י הרא"ש ז"ל דר"ז למא פ"י כרבה ולא כר"פ דר"פ לצטולי מכיון ופסול. הא ממ"כ לר"פ ע"כ הא דמכשיר פליגא אדרב' וס"ל דלא שייך צבה"ג דמכיון למלוא תולמ"ה. והכו' ס"ג גשמואל. וא"כ לר"פ אין ראיה לפסוק כרבה דשייך צבה"ג תולמ"ה. דר"ז משמ"י דשמואל פליג עליה. ורבה מתוך דהך דר"ז אחי שפיר גם לדידי' וס"ל לאוסופי מכיון כו' א"כ ממ"כ יש להכשיר צעלית למיטתא אי משום דרבה דס"ל לאוסופי מכיון. אי משום דר"ז פליג אדרבה וס"ל לאוסופי מכיון כו' א"כ ממ"כ יש להכשיר צעלית למוטלת צעתי צעורה כו' הרמב"ם וכפי' הפ"י ש"כ צסוגי' שהוא נכון מאד. וראיה צורה נענ"ד מהא דאמר ר"ז משמיה דשמואל חכלת אין צו משום כלאים ואפילו צעלית פטורה ומפרש"י לה צעלית למוטלת. וע"כ אין צו משום כלאים אף צהיות שחיהן צו קוד' שפסק א' מהן דאל"כ שכבר פס' א' מהן הרי היא עלית חייבת והיכי קרי זה עלית פטורה אע"כ שנה פסק עדיין. וכן כתב רש"י ז"ל צהידא לשיטתו כיון דמתכשרי צהנך צתראי וכש"כ צקמאי אי הוי פסק צתראי כו' דכונה זליית מקרי א"כ אי איירי כך דר"ז צעובר צצ"ל חוסף ומכיון להוסיף. למא אין צו משום כלאים כיון שהוסיף זליית שנה צמקום מלוא וכו' כלאים גמורים שנה צמקום מלוא. דהא דמכשירין להו צפסיקה נרש"י ז"ל היינו משום דקלינתא היא עשייתא ומעיקרא גא הוי צהי מנשה כלל. וא"כ הוי כלאים גמורים שנה צמקום מלוא. ועוד דשחי הליזיות הויין שנה צמקום מלוא כיון שעשה ח' זליית אין צ"ל שום מלוא כלל. וכיון דלקי לכוצו משום צ"ת ילקה ג"כ משום כלאים. אטו נימא למאן דמכשיר חלאן ואח"כ פסק ראשי חוטין שנהן כו' דאם נתכסה צ"ל חוסף שפסקן לא ילקה משום כלאים. הא ודאי לא כיון דלא עביד מלוא. אבל לפי הרמב"ם ז"ל וכמ"ש נוחא כיון שמכיון לצטל דבהכי איירי ר"ז ע"כ. וכדחיק ר"פ למילתי' דלרבה דסבר לאוסופי מכיון לא מתרלא כך דר"ז. וכיון דמכיון לצטל הראשונות ליכא צ"ל חוסף כלל. והאחרונות כשרות מעשה רק שצריך נפסוק. דא"כ צלוצו צ"ת ח' הוי כמחוסף אס מכיון לכך. וגר' מוכרח מזה דגם הראשונות עדיין כשרות אס ירלה נפסוק האחרונות דאל"כ והראשונות נשארין צפסוקן הדרה קושי' לדוכחא הא יש צו משום כלאים משום ראשונות דפסולות הן. אלא ודאי תריוויכו מתכשרי. והרמב"ם ז"ל אורחא דמלחא נקט כיון שנתכוין נצטל הראשונות מסתמא יקלף אותן. וכן יש נהקשות מסוגי' זו על דברי הב"י שדקדק מל' הרא"ש ור"י ורמזים דדוקא צאחרונות כשר אס חחק הראשונות. אבל צראשונות נא מתכשר אס יפסוק האחרונות ורש"י ז"ל צהדי' כו' דכ"ש אי פ' לתתרי' דכשר צקמאי. והוא מוכרח מהך דאין צו משום כלאים כו' ע"כ דתריוויכו מלו לאכשורי אי פס' חד מנייהו וכמ"ש רש"י ז"ל. והב"י ז"ל לא חזק מד' רש"י אלו צסוגי' דחכלת אין צו משום כלאים. ולא כו' רק ד' רש"י צצ"ל דמקשה אדרבה כו' וכחז שם רש"י דכשרה צצתרא לכן עלתה צדעתו לחלק צצ"ל. אצ"ל צאמת אין חילוק כלל. ומ"ש רש"י שם צצתראי היינו משום דמינה קשיא לדרבה שם אצ"ל מראשונות שנעשו בהכשר גמור לא ק' כל כך ודו"ק היעצ. וע' מ"א מה שנסתפק לדעת הרמב"ם צראשונות. וממה שכתבתי נחצצר דכשרה:

(ג) **שאלה** בדין חכלת אי מצותה בחוט א' חכלת וד' חוטין לבן או בשני חוטין חכלת דחוקא :

תשובה הנה צעור וצ"י ז"ל הציאו דעת הרמב"ם ז"ל דמלוא חכלת הוא רק חוט א' וד' חוטין לבן. והחוס' והרא"ש ועור וכמה פוסקי' כתבו דצ' חוטין חכלת צע"י. והאריכו החוס' ורא"ש צזה. וכ' דסופרי דמשמ' מיני' דסגו צחוט א' פליג אגמ' דידן. והנה נלענ"ד שהרמב"ם ז"ל הוליא אח דכריו מהש"ס דילן דמשמ' מיניה דעיקר מלוא כריכ' היא צחכל' דאמר מתחיל צצנן הכנף מין כנף ומסיים צצנן ועיקר הכריכה היא צחכלת ומנ"ל הא מילתא. וצודאי דזה הוא פ"י פתיל חכלת שאמרה הורה.

רובה או לא כך זה רק חוליא א'. משמע להדיא דעיקר הכריכה בחבלת כד' הרמז"ס. ועיין בהשגות הראש"ד. ועי"פ הדברים האלה יתבאר ג"כ דברי הרמז"ס ז"ל ש' שאין מלאה לעשותן שזרין. ותמכו כל הפוסקים דבספרי איתא בזהדיא פתיל חבלת טווי ושזר כו' וכן כתבו כל הפוסקים שחובה להיותן שזרין. ולדברינו אלו מיושצין ד' הרמז"ס דעיקר טעמא דספרי הוא מלישנא דפתיל חבלת. משמע כמו פתילה שזרה כמ"ס צמרדכי צ"ס סמ"ג ועוד פוסקים. וכן מצאנו מנשן ספרי דדיוק לה מדכתיב פתיל כו' משמע שיהא כפוף. אבל למאי דמפורש צ"ס דילן פתיל על הכריכה שחבה בחבלת וכן נקרא פתיל. וכמ"ס נעיל באורך. א"כ אין ראיה על החוט עצמו שיהא שזר וכפוף דפתיל היינו משום הכריכה. וס"ל להרמז"ס דרך ספרי יחידא הוא וכמ"ס צמחצתו וס"ס דין פניג עליה. ומ"ס קלח פוסקים דליפנין ממשכן לעשותן שזרין. לא ידעתי היכן מלאו הלימוד הזה ממשכן ג"ס דחבלת חבלת. ובספרי מגופיה מפיך ליה. ויפה הקשה הרמז"ס ז"ל ע"ז דא"כ נצטי חוטין כפול ששה. או שמונה. אי נילף חכשית מחכשית דליית חכשית הוא. עיין ציומא פ' צא לו כה"ג דף ע"ב ע"א. וב"ס אה"כ כמ"ס ב"י על ד' הרמז"ס ז"ל ומ"ל דלא צעין כפול ששה. ז"ל דא"כ מאי מקשה צ"ס ודמא אדעתא דשיפתא דגנימא עיפניה. נחזי אי הן שזרין ששה וודאי לליית הן דאטו נשיפתא דגנימא עושין כפול ששה או שמונה. גס לי דגמרא עיפניהו משמע לשנים לצד. וע"כ לא ממשכן ילפין לה רק מנשן פתיל. ובצורה"ק משמע להדיא דא"כ רק כפול לשנים ב"מ פ' פניחם. וגם מסוגי' דיומא מוכח דנישנא דפתיל לא משמע שיהא כפול לשנים דדיוק רב אחא צ"י דצעין ד' חטוי וזב מדכתיב וקלן פתילים פתיל פתילים וכתיב וקלן כמ"ס רש"י וחס' שס. משמע דאי לאו יקלן היו שנים מדכתיב פתילים ומדכתיב וקלן משמע אי לשנים הכי ד' אצל אי פתיל אחד הוי שנים א"כ פתילים ד' ונצטי ח' מוקלן. וכבר כתבו כן חס' צ"פ החבלת דמסוגיא זו משמע דפתיל חוט א' הוא עי"ש וא"כ אין ראיה מספרי. ויש להביא ראיה לכאורה לד' הרמז"ס ז"ל מהא דדיוקין צמחצתו מהא דמכר רב מן הסיסין דלא צעין לשמה ומוקמין לה כתנאי דרשב"ג רבנן אי צבי עיצוד לשמה. ואי צעין שזרי לליית דילמא משה"כ מכש"ר רב מן הסיסין שדיון מחוסרין שזרה ושזר לשמה דשזריתא היא עשייתא דהא לרב צמחצתו מעשה כגי דמכר רב בתלחן ואח"כ פסק ראשי חוטין שלהן דקלייתא זו היא עשייתא. וכן בסוכה אס קלן כשרים וא"ל נענע. ודילמא ה"ג מכשיר רב השזירה לשמן. ועוד דבעווי לארוע מודו כ"ע דזמנה לאו מילתא היא. ואי צעין שזרה מה"ס הוי הטווי כעווי לארוע. דשזרין הוו כארועה וכל כה"ג הזמנה לאו מילתא היא. והא צמחצתין מוקמין להאי דינא דעיצוד לשמה לדין הזמנה מילתא. וה"ס טווי דליית. וא"א צעין שזרה לא הוי לי למצטי טווי לשמה. אלא מ לכאורה מכל הלן טעמי כדברי הרמז"ס ז"ל. ואולי זהו טעם צמחצתו ז"ל ש' הפוסקים צעמו דאף אס נטוה שלא לשמה. אס ישזר לשמה כגי דס"ל דסגי בחדא הזמנה צמחצתא א' לשמה וד' העיטור ז"ל עדיין צריכין ישוב ממה שהק' הרא"ש ז"ל עליו. אצל לדעת הרמז"ס ז"ל ניחא שאין מחוסר רק מלאכה א' שהיא טווי לשמה. ומה שהקשה מערובין דמשמע צעורין אין זה מוכרח שדרכן היו צדק לעשותן שזרין וכבר כתב כן לתרץ. עוד הקשה ז"ל על ד' הרמז"ס דאי לא צע"י שזרין. א"כ כלאים צליית דשרי רחמנא היכי משכחת לה הא בלא שזרה אינו כלאים של תורה דשעי טווי ונח צעין וא"כ אפשר לקיים בלא כלאים. שחי חטאות צדבר חדל דל' הרמז"ס באמת לא צע"י שזרין בכלאי' שהוא פ' דצדחא כגי למחוי כלאים דאורייתא וכתיב צדדי' לצדדין אסורין מה"ס מפני שכן שועין ופס' כמ"ד צגמ' דמק' ואימא חד מינייהו ולא גרס צגמ' דילן והלכתא כו' והדברים עתיקין אין כאן מקום ציבור הדבר. ועוד דלכ"ע עכ"פ חטוי חבלת הנשזר ונכרך סביב הלנן הכי הוא שזר ואס הטני של פשתן הוא כלאים. וצ"ל ל"ע צדבר הא סחם צגדיל אינן שזרין וכלאים היכי משכחת לה ומ"ס החס' צריש יצומת משום דשפת הצגד הוא דרך לעשות שזרין קשה עובא

ופתיל הוא לשון כריכה סביב צעיגול מלשון פתלתו וכמה חוטין השזורים יחד ג"כ נקרא פתיל משום זה שא' נכרך ונעקס סביב הציר. וכיון שאמר חורה פתיל חבלת שמע"י מינה שמעשה הפתיל חלה מחבלת. וזו היא הכריכה. וזהו מדוקדק בלשון הרמז"ס ז"ל צע"י נחבמי לנגיל כתב ב"י ז"ל. ובאמת נא ידעתי לדעת שאר הפוסקים הסוברים צ' חוטין חבלת שהן ד' ע"כ דלא מפרשי נשן פתיל חבלת כמ"ס על מעשה הכריכה. דא"כ לא משמע רק חוט א'. רק מפרשים פתיל היינו צ' חוטין. ובמ"ס חס' שיחד הן נשין פתיל א"כ כריכה מנגן ומנגן דעיקר בחבלת. ועוד מהא דאמר חוט שג כרך עולה מן המנין למח ניה לאשמעין צשלמא לד' הרמז"ס דחוט של כרך הוא חוט של חבלת לצד אצטרך לאשמעין סד"א גדילים צעין מלנן לחוד שהן ח' ועליהן יתן פתיל חבלת והוא חוט של כרך. דע"כ עיקר הגדילי' הוא מלנן לד' הרמז"ס דחבלת אינה רק חוט א' אצל לד' הפוסקי' דשניהם שווים וגדילים דמ' ד' שהן ח' היינו משניהם. ומ"ס חורה פתיל חבלת היינו צ' חוטין חבלת והן בכלל גדילים דכ' צאריך קרא. וע"כ דנא אצטרך לאשמעין ששני חוטי החבלת עולין מן המנין. דפשיטא שהן בכלל גדילי'. וחוט הכרך לא כ' צקרא כלל למח צפ"ע שחט' ע"ד שלא יעלה למנין החוטין ומה"ס דלא יעלה אטו משום דעבד ציה כריכה גרע. ועוד דכריכה בחבלת לא כתוב כלל ומלוח כריכה ע"כ מגדילים נפקא ואכלהו קאי ומה"ס לא יעלה אלא וודאי משמע כו' הרמז"ס ז"ל דחוט הכרך הוא החבלת והיא מלוח הפתיל בכריכה. ומהבא נפקא נן כריכה ובחבלת. וסד"א מלוח גדינים הן מלנן חוט זה גדילים הן סחם ליית ועליהן אמר חורה ליתן עוד חוט א' חבלת ולכרך קמ"ל דעולה למנין ורואי נפקא לי מהך דעשה גדיל ופתלהו מחוכו פ' שחוט הפתלהו הוא מחוכו. וצעין זה כ' רש"י ז"ל לפי א' והוא מיוש' עפי לד' הרמז"ס דלדע' הפוסקי' לא קאי פתיל על הכריכה. ואדרבה לד' הפוסקים מפרשים הך עובדא דרצ"ח כו' דמכסי גלימא כו' וגדילא מנגל שכולה היה גדיל היינו בכריכה וא' רצ"ח או גדיל או פתיל כו' ומשמע דפתיל אין צמחצתו על חוט הכרך רק על חוט היואל פשוט וגם רב א' לעולם פתיל צעין משמע דפתיל עכ"פ מח שאינו כרך ויהא"ך נפרש פתלהו מחוכו על חוט הכרך. אצל לד' הרמז"ס ניחא. ונלע"ד נפרש הסוגיא עפי' דברי הרמז"ס ויחורו קאי שהקשו איך ס"ל לרצ"ח או גדיל הא ארמין אין ליית אלא יולא אין ליית אלא ענף ואריך לפירווי כו' וכן הקשה מצרייתא דספרי דנפקא לי מליית שלא תהא כולה גדיל וק' לרצ"ח ולרב ג"כ ל"ל מפתיל חיפוק ליה מליית ודחקו נחרץ. ונראה לפרש דגלימא דהאי גברא לא היתה כולה כריכה דהא לא פליגי כלל וכ"ע סברי דפסול מהך דרשא דליית רק דגלימא דהאי גברא לא היתה עשויה בכריכות וצחוט של חבלת רק היתה כולה גדיל כעין מעשה עבות שזהו פ' גדיל צכ"מ וס"ל לרצ"ח דקרא כתב גדיל וכתיב פתיל ואו גדיל או פתיל פ' איך שיעשה כשר או מעשה הגדיל או מעשה הפתיל היא הכריכה רק שישאר זה ענף כעין ליית דלכ"ע צעין. ורב אמר לעולם צעין פתיל פ' עיקר מלוחה בכריכה והא דכתיב גדיל אין הכוונה על מעשה עבות כדס"ל לרצ"ח רק למנינא הוא דאחי. פ' נ"ל שיהא זה מנין הראוי להעשות גדיל ולהכי ס"ל צ"ע שלשה כדאי' בספרי וכמה גדיל נעשית אין פחות משלשה פ' שאין קליעם רק בשלשה. כדאמרין בהם וכמה דוכתי וצ"ה ס"ל ארבע מגדיל גדילים. וזה לעני' מדוקדק מאור מדי הגמ' דאמר בהוא למנינא פ' לשון גדיל דדיוקת מינה למנינא אחי ולפי' חס' הו"ל למימר תרתי צעין דגדיל הוא הכריכה ופתיל הוא היואל. והתוס' עצמם הקשו כן. ולפי מ"ס לד' הרמז"ס אין כאן קושיא כלל. ועוד יש לתרץ עפ"י קושית חס'. ואין רלווי להאריך ולעני' דהמה דברים נכוחים וצדורים מאוד. לדעת הרמז"ס נכונה צמחצתו. ועיין ברמז"ס ה' ליית משמע מדבריו שעיקר מלוח חבלת מדאורייתא הוא לכרך צו. ש' לוקח חוט א' חבלת וכורך צו על הענף כו'. וזה כמ"ס. וגם בכל ספרי המקובלים וצוה"ק מצוה שחוט א' הוא של חבלת וד' של לנן. ועיין רמז"ן על התורה. וגם לישנא דגמ' חבלת שכתב

היינו עפ"י שלם שהוא שיעור אחיזה ביד ומנוכרה לקיחה כמו בשופר דשיעורא דהכי כדי שיאחזנו כו'. ואין להק' כיון דהשיעור הוא לכל הליכות עפ"י חשבוני' דהם' נדה דהדי הכ' דשיעורן עפ"י. דהשיב שם חמשה שיעורן עפ"י ולא חשיב הא דהדיכיו' ו"ל דבפלוגתא לא קא מיירי. כדמשינו שם אשאר קושייתא דמקשה שם. והבא פלוגתא דתנאי ואמוראי היא או שיעורא דג' אלצעות או דל' וז"ל סי' ג'. רק הגמ' פסיק הלכתא כד"ש דהא. ועי' לשון הרי"ף ז"ל דמי' מדבריו ז"ל דשיעור כל הליכות הוא ד' אלצעות וכד' רש"י ורמב"ם ז"ל ואולי בשעת הדחק יש לסמוך עליהם אך דר"מ פ' פנחס איתא ג"כ כדעת ר"ת ז"ל ועיי"ש:

טו) **שאלה** אם יש שיעור מן התורה למנין החוטין:

תשובה הנה צמנין החוטין דעת הרמב"ם ז"ל שמה"ת אין שיעור נהם שבי' ואין לחוטי הענף מנין מה"ת. ואח"כ כי שלוקח ד' חוטין כו' ולכאורה היה נראה מדבריו שגם למטה אין לי שיעור מה"ת ויולא בפחות מד' חוטין מה"ת וד' דב"י ז"ל כי שכינות הרמב"ם ז"ל שלא נתפרש צחורה מנין רק מד"ם וכמו סימני טוף שגא נתפרשו מה"ת ר"ת מד"ם. וא"כ זה מיקרי דבר חורה לכל מילי דכא"י צוקן ממנה שאין חייב רק על דבר שיעקרו מד"ת ופירושו מד' סופרים כו' וזה ידוע לרגיל דעת הרמב"ם שקורא ד"ם לכל דבר שלא נאמר צ"י צחורה אף שהוא מקובל מסיני או נלמד מ"י"ג מדות. ולפי"ז המוסיק על מנין החוטין להרמב"ם עובר משום ד"ת. אבל אין נראה כן מדעת הרמב"ם שא"כ היה לו נפרש ואין כו' מנין מן החורה אבל יש לו מד"ם דקבלה כדרכו דכ"מ. ומדהחליט וכו' שאין מנין מה"ת משמעות דבריו שאין מנין כלל מה"ת רק מתקנת חכמים ודומה לזה כי עוד ואין מנין הכריכות שכורך כו' מה"ת ובודאי פ"י שאין מנין הכריכות רק מתקנת חז"ל כמ"ש דאם לא כרך רק חוליא א' כשירה דיעבד. ה"י גבי חוטי הענף כן כוונתו. אבל נראה שלא כיון רק שאין לו שיעור למעלה אבל למטה יש לו שיעור מה"ת שיקרא גדיל וז"ל מחלוקת ד"ש וז"ל ב"ה א"ל ג' חוטין וא"י בספרי דכ' גדיל מכמה גדיל נעשית אין פחות משלשה וצ"ה ארבע וא"י צמנא גדיל שנים גדילים ארבעה. ולכאורה קשה הא"י שייך לפרש גדיל רק שנים הא זה יודאי סבר נכונה דאין גדיל נעשה בפחות משלשה כמ"ש ב"ה וא"כ ד"ש דרש"י ז"ל גדילים ששה מיציעו ליה ודוחק לפי דב"ש ס"ל דגדיל נעשה משנים וידוע דאין קליעה רק בשלשה. ונל"פ דב"ה דרש"י לקרא כשהן פשוטין וא"כ צמנין שלשה שיכיו ראוין ליקרא גדיל כשהן פשוטין וצ"ש סבר דגדיל הוא שנים דכשיכפול יכיה ד' והיו גדיל. ובפחות משנים א"ל דבודאי לא הווי גדיל דא' ומחל' לא שייך לפי וע"כ שנים הן כפולין ל' וגדילים ארבעה שכן ה' והכי קו"י"ל אבל זהו שלא לפחות משיעור גדיל אבל הכוסף הרשות צידו. דעפי מיקרי גדיל ולי"ת אם הם מרובין. וזה הנלע"ד ד' הרמב"ם ז"ל והוא כד' צב"ש"ע ז"ל שבי' שאלם ר"ה להוסיף למעלה מוסוף. ובודאי מהך סוגיא דכאן בעליה צ"ח ד' חוטין וכאן בעליה צ"ח חוטין משמע להדיא כשיטה זו דמאן דמכשיר ד' חוטין לא פסול בשמונה. דהא א"י שם בעליה צ"ח ח' חוטין לא יעול צ"ח קלא חילן. שמה ילערך לעליה אחרת ויתיר ממנה קלא חילן ויהן שם במקום חבלת וכמ"ש רש"י ז"ל. הרי ס"ל להדי' דכשירה ד' דל"כ א"י יתיר ממנה ויפסולה ואפ"ה כשר בשמונה. וזו חימה גדולה על הפוסקים שבי' דהכך אמוראי דמר רמי ד' ומר רמי ח' פליגי אהדי' מדאורי' ומאן דמכשיר ד' פסול בשמונה ומבואר מסוגיא זו להיפך רק לדעת החוס' והרי"ף ז"ל שבי' דעד ח' רשות להוסיף ולא יותר מח' ניחא. וכי העטם בדבר דמכל מין ומין תתנה החורה רשות לעשות גדיל גדילים בין בלגן בין בחבלת. וגם לשוועתן שמשוין חבלת ללגן צמנין וכמ"ש"ל בשם אבל לדברי הרמב"ם ז"ל ודעיהי' שחוט א' לצד הוא של חבלת מקרא דפחיל חבלת אין לפרש כן ולומר דגדילים קאי ג"כ אחבלת דלפי' הוא חוט א' וא"כ משמע לכאורה לדעתו ז"ל דע"כ מה"ת יש לו להוסיף כמה שיראה וכדעת העיטור וכ"כ חוס' בשם רש"י ז"ל דאין צ"ח בל תוסיף הואיל דבכרך א' הוא

דז"ל מקי' העלת הליכות דקו"ל העיל על הגדיל פסול ועוד יתחור אותו הגדיל ואיזה לורך יש בו שידחה מפניו לאו דכלאים הא הוי אפשר לקיים שניהם ולריך ישיב הרבה צ"ח ולדעת הרמב"ם דבחדא סגי וכלאים ניחא הכל. ועדיין הדבר קשה דהא עכ"פ איכא מ"ד צמנא דס"ל דצמנין כולו חלחל דהדי וא"כ לדידה הוי משכחת התיר דכלאי' צליית וכו' דכולו חלחל ואמוראי ס"ל דמדאורייתא שרי כלאים צליית כידוע ולריך להעמיק צמנין דשוע טווי וגזו וצפירושי הראשונים ז"ל. אין כאן מקומו רק כחצתי קלת לעניינינו. ועוד ראה קלת ל' הרמב"ם מהא דאמרי' גזירה שמה יקרב סדינו ויתפרנו צחוטין פשטן והחורה אמרי' תעשה ולא מן העשי ופירש"י שישיר חוט התפירה ויוסיף עליו כו' והא חוט התפירה סתמא אינו שזור דהא לא מקשה רק אדעתא דשפת גלימא כו' ולא לתפירה ועוד דאבא לא הוי משני מידי צמפסקין אדרבה חוטי תפירה דרך לעשות מופסקין והיכי חיישינן שילפרנו לליית. וא"י חיישינן שילפר לו חוט א' וישזור אותם יחד זה דוחק דאין זו גזירה מלוי' כ"כ דניחא נה וערש"י ז"ל שם. כל זה כחצתי לפרש ד' הרמב"ם ז"ל ולהרואת פנים מסבירות לדבריו ז"ל מהש"ס. אבל לדינא צ"ח דשורין אין לזוז מד' כל הפוסקים שפי' כהך דספרי דע"י שורין וצפרט שגם צורה הקדוש נמלא כן וודאי דכן יש נכונה הלכה למעשה להחמיר. וא"ס נתפרקו שזרתן שהחמיר דב"י ז"ל כד' הרי"ף להלריך שישחיי' בשזור כ"ע והיה נראה נכאורה לדון בדבר להקל כד' י"י ושיעור וצעל הלכה שהכשירו לגמרי צמפפרדו דדוקא אם נפסקו לגמרי צמנין שזור דא"י הוי גרדומין אבל לא נשאר כ"ע אין כאן גרדומין כלל. משא"כ נתפרקו כל חוט וחוט הוי שזור וגרדומין לחזירו כיון שכולן שלמין רק נפרדו ומכל חוט הכי חליו קיים כל חלי וחלי הוי שזור ומקרי גרדומין וכשר. ואף דבתחלה מלואתן שורין שיריבין וגרדומיבין בשרין כ"ש כמו צלוצו דתחלתו שנים ושוריו א' זהו הנראה מד' הנ"י והעיטור ומ"ש דב"י אפשר שהם לא הכשירו רק צמני' אין נראה דא"כ פשיטא וז"ל למימר דהוי בגרדומין אטו משום שהם שלמין גרע מאלו נפסקו לגמרי אם נשחיי' אלא נראה כוונתם כמ"ש. ויש לעשות סניף לזה ד' הרמב"ם ז"ל שכתב דלא צמנין שורין וגם ד' הפוסקים בשזור מן הגדיל סגי לכדי עניבה. וא"כ הרי הגדיל הוא עדיין שזור ולא נתפרק ויש מקום להכשיר אם א"ל לתקן ודו"ק:

יד) **שאלה** כמה יהא אורך הציצית. וגם כמה תהיה משולשת כו':

תשובה הנה בשיעור אורך החוטין. וכמה תהי' משולשת כו'. נחלקו צ"ח הפוסקים ז"ל צ"י הגמ'. רש"י ז"ל פ"י דקאי על הענף לצד מן הגדיל ד' אלצעות וצ"ח הכל ו' אלצעות דגויי חבלת שנים גדיל צ"י שלש ענף. ור"ת ז"ל פ"י משולשת היינו הגדיל לצד הענף צ"ח הכל י"ב גדולין. והרמב"ם והרא"ש ז"ל פ"י הכל ד' גדולין הוא עטף. וכו' שהמנהג כר"ת ז"ל להחמיר. ובודאי שכן ראוי להחמיר ללא"ת ידי כל הפוסקים. אבל נכאורה יש לדקדק ל' רש"י ור"ת ז"ל דלאיזה לורך נקטו צ"ש וצ"ה שיעורן צמני' דליה צ"ח עיכובא כלל. דהא קו"י"ל חבלת שכרך רובה או לא כרך רק חוליא א' כשרה וגויי חבלת כו' הוא מלוא לכתחלה. ושיעור האורך משמע ודאי דמן החורה היא לאורך הליכות דהא מקשה צמני' עלה מצרייתא דא' ליית אין לה שיעור ולא משני אין לה שיעור מה"ת אבל יש שיעור מדרבנן א"י מדאורייתא היא. וע"כ דעיקר השיעור לאורך כל הליכות ולא לאורך הגדיל אלו הענף שאין לו שיעור כל מה"ת. ומ"ש דנקטו צ"ש וצ"ה שיעוריהו לאורך הגדיל או הענף הו"ל למימר צפירוש שיעור אורך כל החוטין. וזו קושיא גדולה לענ"ד. ומשמע מזה כד' הרמב"ם והרא"ש ז"ל דשיעורה צ"ח הכל ד' אלצעות. והוא פשט הסוגיא. ועוד ל' ר"ת ז"ל למ"ד ג' אלצעות א"כ אורך הליכות ט' אלצעות והן צ' טפחים ואלצע. ולא אשכחן שיעורא כה"ג כ"א או צאלצעות שוות או צעפחים ככולו שיעורא דהדס וערבה. אבל שיעורא כי האי צעפחים ואלצע לא מנינן. אבל ד' הרמב"ם ורי"ף ורא"ש למ"ד שלם הוא שיעור כל הליכות. והיינו שיעורא דצד דהוא ג' אלצעות. ומ"ד ארבע